

KUTSESTANDARD

Sõidukite pindadehooldaja/rehvitest, tase 3

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Kutsestandardi kasutusala

- 1) Tööturu nõudmistele vastavate õppekavade ja koolitusprogrammide koostamine;
- 2) Inimeste kompetentsuse hindamine, sh enesehindamine ja vastavushindamine kutse andmisel;
- 3) Ametite kirjeldamine ja tutvustamine;
- 4) Karjääri planeerimine ja aluse loomine elukestvaks õppeks;
- 5) Koolitusvajaduste välja selgitamine ning koolituse planeerimine;
- 6) Ametijuhendite koostamine ja töötajate värbamine;
- 7) Kutsete ja kvalifikatsioonide võrdlemine.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Sõidukite pindadehooldaja/rehvitest, tase 3	3

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Mootorsõidukite hoolduse ja remondi kutsealal on kolm kutsetaset:
sõidukite pindadehooldaja/rehvitest, tase 3
mootorsõidukitehooldaja, tase 4
mootorsõidukidiagnostik, tase 5

Mootorsõidukite hoolduse ja remonditööde eesmärk on tagada sõiduki ohutu kasutamine ning selle kere, sisustuse, mehhanismide, agregaatide ja sõlmede töökorras hoidmine.

Sõidukite pindadehooldaja/rehvitest tegeleb mootorsõidukite, liikur- ja väikemasinate, haagiste (edaspidi sõidukite) värvkatte, salongi sisustuse materjalide, kere osade ja mootoriruumi puhastamisega, hooldamisega ja rehvitöödega. Sõiduki puhastamine tähendab määrumise eemaldamist sobiva tehnoloogiaga ning hooldamine puhastatud pindade töötlemist sobiva tehnoloogiaga.

Rehvitööde käigus vahetatakse rehve ja tehakse sellega kaasnevat tööd.

Töö eesmärk on osutada sõidukite pindade puhastamise ja hooldamise teenust professionaalsel tasemel. Sõidukite pindadehooldaja/rehvitest määrab sõiduki erinevatel pindadel määrumise liiki, ulatust ja põhjusi ning pakub õigeid lahendusi puhastamiseks ja hooldamiseks. Oskab töötada professionaalsete puhastus- ja hooldusvahenditega käsitsi, kasutades asjakohaseid seadmeid ning kasutada rehvitöödel vajalikke materjale ja seadmeid.

Sõidukite pindadehooldaja/rehvitest rakendab keskkonnasäästlikke töövõtteid ning järgib tööohutuse- ja töötervishoiu nõudeid.

Sõidukite pindadehooldaja/rehvitest juhendub töö teostamisel talle antud töökorraldusest, tehnilistest juhenditest, ohutusnõuetest ja tööle seatud kvaliteedinäitajatest.

Kutsealal kasutatavad materjalid ja tehnoloogiad uuenevad kiiresti, samuti on pidevas muutumises sõidukite ehituses kasutatavad materjalid, seetõttu on vajalik pidev enesetäiendamine.

Sõidukite pindadehooldaja/rehvitest võib töötada nii üksi kui ka meeskonnas, võib vajada mõningal määral juhendamist uutes olukordades, tema töö eeldab suhtlemist kaastöötajate ja klientidega.

A.2 Tööosad

- A.2.1 Sõiduki värvkatte sh klaaspindade puhastamine ja hooldamine
- A.2.2 Rattakoobaste, rehvide, velgede ja uksevahede puhastamine ja hooldamine
- A.2.3 Sõiduki sisustuse ja pinnakatete puhastamine ja hooldamine
- A.2.4 Sõiduki mootoriruumi puhastamine ja pindade hooldamine
- A.2.5 Sõiduki põhjapesu
- A.2.6 Rehvivahetustööd
- A.2.7 Sõiduki rattakoopas asuvate sõlmede seisukorra kontrollimine;
- A.2.8 Rehviparandustööd

A.3 Töö keskkond ja eripära

Sõidukite pindadehooldaja/rehvittehniku töö tähendab kliendi poolt antud tellimuse täitmist etteantud mahus määratud aja jooksul. Seetõttu on oluline tööetappide planeerimine ja töökoja kujundamine töö efektiivsuse ja ergonoomia põhimõtete kohaselt. Valmistöö tulemus mõjutab otseselt tellija ehk kliendi rahulolu ja tööandja ärihuvi.

Tööaeg on üldjuhul päevane, kuid töökorraldus võib ette näha ka töötamist töö ajakava alusel nädalavahetustel, riiklikel pühadel, õhtuti ja öösel. Tööülesanded on vahelduvad, sõltuvad mõningal määral aastaajast. Töö tegemise koht on enamasti siseruumis.

Sõidukite pindadehooldaja/rehvittehnik töötab enamjaolt seistes ning liikudes, kuid ka sundasendites. Sundasend tähendab, et töötaja peab teatud tööprotsessi tegemisel viibima ühes asendis (seisvas) või tegema tööd füsioloogiliselt ebamugavas asendis ja lihaste pideva pinge all (näiteks töötatakse kummargil või kükakil asendis, põlvili asendis, istuvas asendis masinate juhtimisel või arvutiga töötamisel jne).

Töökeskkonnas esinevad ohutegurid on füüsilised (tavaliselt müra, õhutemperatuur ja -niiskus, masinate ja seadmete liikuvad osad, raskuste käsitsi teisaldamine); keemilised (sõltuvalt töös kasutatavate kemikaalide omadustest); psühholoogilised (töökoormus, töötamine kindla ajaressursiga, rutiinne töö).

Töökeskkonna ohutegurite mõju vältimiseks või minimeerimiseks peab töötaja kasutama vajalikke isikukaitsevahendeid ja rakendama meetmeid luu- ja lihaskonna ülepinge vältimiseks. Töö ei sobi inimesele, kel on soodumus allergilistele reaktsioonidele ja vähene füüsiline vastupidavus.

A.4 Töövahendid

Sõidukite pindadehooldaja/rehvittehnik kasutab käsi-, elektrilisi-, hüdro- ja pneumotööriistu, mooteriistu detailide ja avade, rõhkude, mahtude mõõtmiseks, jõumomendi mõõtevahendeid, töökoja-, remondi- ja hooldusseadmeid oma kompetentside rakendamiseks vajalikus ulatuses, sõiduki pesemiseks ja hooldamiseks vajalikke seadmeid, kemikaale, pesemis- ja kuivatamistarbeid. Samuti on töövahendiks arvuti ja andmebaasid tööks vajalike algandmete, mõõteväärtuste, tööjuhendite, töökorralduste ja muude vajalike juhendmaterjalide või dokumentide kasutamiseks ja täitmiseks.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Sõidukite pindadehooldaja/rehvittehniku edukaks tegevuseks vajalikud vaimsed eeldused on loogiline mõtlemine, visuaalne mälu, ruumiline kujutlusvõime, kontsentreerumisvõime.

Kehalised eeldused on koormustaluvus, vastupidavus, füüsilise pingutuse võime, liigutuste täpsus, kiirus, osavus, nägemine, kuulmine.

Eeldused iseloomujoontele: kohanemisvõime, stressitaluvus, keskkonnataluvus, koostöövõime, õppimisvõime, vastutusvõime, usaldatavus, emotsionaalne stabiilsus, korrektsus, täpsus, enesedistsipliin, suhtlemisvalmidus, sõbralikkus.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Enamasti on sõidukite pindadehooldaja/rehvittehnikuna töötaval inimesel vastava eriala kutseharidus ja/või töökohal õppides omandatud kutseoskused. Tal peab olema vastava kategooria sõiduki juhiluba.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Autopesija, rehvittehnik.

B-osa **KOMPETENTSUSNÕUDED**

B.1 Kutse struktuur

Sõidukite pindadehooldaja/rehvidehoidja kutse taotlemisel on nõutav kõikide kompetentside tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Sõiduki värvkatte sh klaaspindade puhastamine ja hooldamine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1) Nõustab klienti sõiduki värvkatte hooldamise küsimustes; 2) Hindab sõiduki värvkatte seisukorda ja valib tööks sobiva tehnoloogia (materjalid seadmed ja töövõtted). 3) Valmistab vajalike pesuainete töölahused vastavalt määrumiste liikidele ja kemikaalide kasutusjuhenditele. 4) Leotab, peseb ja loputab sõiduki värvkatte. 5) Eemaldab pindadelt lahtise vee, kasutades peeglite, liistude ja õõnsuste kuivatamiseks suruõhku ja värvkatte kuivatamiseks kuivatuslappi. 6) Töötleb värvkatte puhastussaviga või –pastaga, eemaldab aine jäägid. Enne töö alustamist katab kinni liistud ja muud elemendid, milliseid võib kahjustada kokkupuude puhastusainega või puhastusseadme pöörleva osaga. 7) Töötleb pinna värvikaitsevahendiga. 8) Puhastab klaasid. 9) Kontrollib töö kvaliteeti ja kõrvaldab võimalikud puudused. Hindamismeetod(id): kirjalik teoreetiliste teadmiste test, praktiline töö, vestlus teemal „tellimuse vastuvõtt kliendilt ja valmistöö üleandmine“.	
B.2.2 Rattakoobaste, rehvide, velgede ja uksevahede puhastamine ja hooldamine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1) Nõustab klienti sõiduki rattakoobaste ja velgede hooldamise küsimustes. 2) Selgitab välja velgede tüübi (kroomitud, lakitud, poleeritud, mitmeosaline, anodeeritud alumiiniumvelg jne) ja teiste puhastavate materjalide liigid. 3) Valib tööks sobiva tehnoloogia (materjalid, vahendid ja töövõtted). 4) Valmistab pesuainete töölahused lähtuvalt puhastatavatest pindadest, määrumiste liikidest ja kemikaalide kasutusjuhenditest. 5) Kontrollib enne töö alustamist, et rattad ja pidurid on jahtunud; 6) Peseb ja loputab rattakoobaste, rattad ja veljed 7) Eemaldab velgedelt lahtise vee. 8) Töötleb rattakoopad ja veljed kaitsevahendiga; 9) Kohaldab töövõtteid, millistega on tagatud pidurisüsteemi kahjustuste vältimine. 10) Peseb ja loputab ustevahed, tihendid, lävekarbid. 11) Töötleb lävekarpid pinnad ja uste tihendid kaitsevahendiga. 12) Teostab valmistööle kvaliteedikontrolli ja kõrvaldab võimalikud puudused. Hindamismeetod(id): kirjalik teoreetiliste teadmiste test, praktiline töö, vestlus teemal „tellimuse vastuvõtt kliendilt ja valmistöö üleandmine“.	
B.2.3 Sõiduki sisustuse ja pinnakatete puhastamine ja hooldamine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1) Nõustab klienti sõiduki sisustuse ja pindade hooldamise küsimustes. 2) Hindab salongi ja pagasiruumi määrumust, selgitab välja puhastatavate materjalide liigid. Fikseerib kirjalikult sisustusel ja pinnakatetel olevad vigastused. 3) Valib tööks sobiva tehnoloogia. 4) Eemaldab salongist/pagasiruumist kliendile kuuluvad esemed, paigutades need selleks ettenähtud hoiukasti ja –kohta, järgides sealjuures kliendi poolt antud juhiseid ja korraldusi salongis olevate esemete käitlemiseks. 5) Katab kinni salongis olevate monitoride ja ekraanide pinnad kahjustuste vältimiseks.	

- 6) Eemaldab põhjamatid, puhastab ja paigutab need töö teostamise ajaks kuivatuskohta kuivama.
- 7) Eemaldab tolmuimejaga lahtise liiva, prahi ja tolmu.
- 8) Puhastab raskesti ligipääsetavad kohad esmalt suruõhuga, seejärel tolmuimejaga.
- 9) Puhastab armatuurlaua, peeglid, keskkonsooli ja uksepaneelid.
- 10) Puhastab pehmed polstrid ja laepolstri keemilise pesu seadmega või käsitsi.
- 11) Töötleb puhtad pinnad sobiva hooldus- või kaitsevahendiga.
- 12) Puhastab suured monitorid ja ekraanid.
- 13) Töötleb salongi lõhnaeemaldusvahendiga.
- 14) Teostab valmistööle kvaliteedikontrolli ja kõrvaldab võimalikud puudused.

Hindamismeetod(id): kirjalik teoreetiliste teadmiste test, praktiline töö, vestlus teemal „tellimuse vastuvõtt kliendilt ja valmistöö üleandmine“.

B.2.4 Sõiduki mootoriruumi puhastamine ja pindade hooldamine

EKR tase 3

Tegevusnäitajad:

- 1) Nõustab klienti sõiduki mootoriruumi hooldamiseksimustes.
- 2) Eemaldab mootoriruumi kaitsekatted.
- 3) Hindab mootoriruumi seisukorda ja määrdumise astet.
- 4) Valib tööks sobiva tehnoloogia (materjalid, vahendid ja töövõtted).
- 5) Soojendab külma mootori puhastustööks sobiva tasemeni ning seiskab mootori enne töö alustamist.
- 6) Eristab kõik välisteguritele tundlikud osad ja katab need kinni.
- 7) Kannab puhastatavatele pindadele puhastusaine, vajadusel hõõrub pinnad pintsliga üle.
- 8) Loputab mustuse ja puhastusaine jäägid veega.
- 9) Kuivatab suruõhuga.
- 10) Läigestab pinnad.
- 11) Puhastab, loputab ja kuivatab mootoriruumist eemaldatud kaitsekatted.
- 12) Kontrollib töö kvaliteeti ja kõrvaldab võimalikud puudused.
- 13) Eemaldab kaitsekatted.
- 14) Paigaldab tagasi mootoriruumi katted.

Hindamismeetod(id): kirjalik teoreetiliste teadmiste test, praktiline töö, vestlus teemal „tellimuse vastuvõtt kliendilt ja valmistöö üleandmine“.

B.2.5 Sõiduki põhjapesu

EKR tase 3

Tegevusnäitajad:

- 1) Nõustab klienti sõiduki põhjapesu ja korrosioonitõrje küsimustes.
- 2) Hindab sõiduki põhja seisukorda, määrdumise astet ja korrosiooni levikut. Valib tööks sobiva tehnoloogia.
- 3) Teostab sõiduki põhja all olevate detailide ja sõlmede visuaalse kontrolli, veendumaks, et puuduvad nähtavad lekked, defektid, lahtised sõlmed või detailid. Fikseerib kirjalikult kontrolli tulemused.
- 4) Kontrollib, et väljalaskesüsteemi osad ja rattad on jahtunud.
- 5) Peseb ja loputab sõiduki põhja ning kuivatab suruõhuga.
- 6) Töötleb vajalikud pinnad kaitsevahendiga.
- 7) Teostab valmistööle kvaliteedikontrolli ja kõrvaldab võimalikud puudused.

Hindamismeetod(id): kirjalik teoreetiliste teadmiste test, praktiline töö, vestlus teemal „tellimuse vastuvõtt kliendilt ja valmistöö üleandmine“.

B.2.6 Rehvivahetustööd

EKR tase 3

Tegevusnäitajad:

- 1) Nõustab klienti rehvide ja velgede valikul ja muudes asjakohastes küsimustes.
- 2) Hindab rataste ja rehvide seisukorda.
- 3) Kontrollib sõidukile tootja poolt kehtestatud nõudeid rehvide ja velgede osas ning rehvirõhkude väärtusi.
- 4) Demonteerib rattad, eemaldab rehvid velgedelt nõuete kohaselt, järgides rehvimontaažiseadmete kasutusnõudeid;
- 5) Kontrollib demonteeritud/monteeritavate rehvide ja velgede seisukorra ja mõõdab võimalikud defektid, liigse kulumise ja kahjustused ning fikseerib need kirjalikult.
- 6) Monteerib rehvid velgedele nõuetekohaselt, korrigeerib rehvide rõhud, tasakaalustab rattad tasakaalustuspingil, järgides tasakaalustusseadme kasutusjuhiseid. Kontrollib ja vajadusel vahetab ventiili või selle tihendi, ventiili korgi.
- 7) Monteerib rattad sõidukile, järgides tootja poolt etteantud norme.

8) Teostab valmistööle kvaliteedikontrolli ja kõrvaldab võimalikud puudused.	
Hindamismeetod(id): kirjalik teoreetiliste teadmiste test, praktiline töö, vestlus teemal „tellimuse vastuvõtt kliendilt ja valmistöö üleandmine“.	
B.2.7 Rattakoopas asuvate sõlmede seisukorra kontrollimine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1) Mõõdab enne rataste tagasimonteerimist piduriklotside, piduriketaste paksust ja võrdleb saadud tulemust tootja poolt antud normidega. 2) Hindab rattakoopas asuvate detailide üldist seisukorda nt võimalike korrosioonikahjustuste, liigse kulumise, vigastuste, defektide olemasolu ja ulatust. 3) Hindab visuaalse vaatluse teel piduriosade seisukorda nt voolikute, trosside, ühenduste, kinnituste seisukord, lekked, praod jms. Fikseerib kontrolli tulemused kirjalikult.	
Hindamismeetod(id): kirjalik teoreetiliste teadmiste test, praktiline töö, vestlus teemal „tellimuse vastuvõtt kliendilt ja valmistöö üleandmine“.	
B.2.8 Rehviparandustööd	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1) Hindab rehvi defekti asukoha, põhjuse ja ulatuse ning valib rehvi remondiks sobiva tehnoloogia (materjalid, seadmed ja töövõtted). 2) Parandab rehvi, järgides rehvitootja juhiseid ja nõudeid ja kontrollib töö kvaliteeti. 3) Nõustab klienti parandatud rehvi edasise kasutamise osas.	
Hindamismeetod(id): kirjalik teoreetiliste teadmiste test, praktiline töö, vestlus teemal „tellimuse vastuvõtt kliendilt ja valmistöö üleandmine“.	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.9 Sõidukite pindadehooldaja/rehvitehnik, tase 3 kutset läbiv kompetents	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1) Kasutab tööd tehes sobivat tehnoloogiat. 2) Järgib sõidukitele kehtivaid tehnoseisundi nõudeid. 3) Valmistab vastavalt töökorraldusele ette ja komplekteerib töökoha, töö lõpetamisel korrastab töökoha ja – vahendid, paigutab materjalid ja seadmed ettenähtud kohtadele. 4) Teostab valmistööle kvaliteedikontrolli, lähtudes kliendi tellimusest ja antud tööle kehtestatud kvaliteedinõuetest, vajadusel kõrvaldab puudused. 5) Kasutab energiat ja keskkonda säästvaid ning ohutuid töövõtteid. 6) Suhtleb kaastöötajate ja klientidega sõbralikult ja korrektset. 7) Leiab ja kasutab asjakohaseid tööjuhendeid, skeeme ja jooniseid. 8) Kasutab oma töös arvutit ECDL (AO) moodulite 1, 2 ja 3 tasemetel. 9) Kasutab oma töös eesti keelt järgmiselt: mõistmine tasemel B1 ning rääkimine ja kirjutamine tasemel A2 (vt. lisa 3). 10) Kasutab oma töös vähemalt üht võõrkeelt (soovitavalt inglise keel) järgmiselt: mõistmine tasemel B1 ning rääkimine ja kirjutamine tasemel A2.	
Teadmised: 1) mootorsõiduki/masina veermiku ehitus; 2) materjaliõpetus; 3) tehniliste mõõtmiste alused; 4) pneumaatika ja hüdraulika alused; 5) elektrotehnika alused; 6) rehvide hoiustamise nõuded; 7) klienditeeninduse alused; 8) töö- ja keskkonnaohutuse nõuded; 9) töötervishoiunõuded; 10) kemikaalide käitlusnõuded; 11) tuleohutusnõuded;	

- 12) jäätmekäitlusnõuded;
13) kutsealaga seonduvate õigusaktide nõuded;

Hindamismeetod(id):

Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	12-10092014-01/2k
2. Kutsestandardi koostajad	Lauri Ert, Toyota Baltic AS, MTÜ Autokutseõppe Liit Rein Solnask, Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakool Vladimir Krasnoštšjokov, Toyota Baltic AS Valter Kokkota, MTÜ Autokutseõppe Liit Peeter Johansson, Tallinna Autobussikoondise AS Tarmo Talismaa, Volvo Estonia OÜ Piret Jamnes, SA Innove Ülo Ramp, MTÜ Autokutseõppe Liit Janek Pukka, Rakvere Ametikool
3. Kutsestandardi kinnitaja	Transpordi ja Logistika Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	18
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	10.09.2014
6. Kutsestandard kehtib kuni	05.02.2015
7. Kutsestandardi versiooni number	2
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7231 Mootorsõidukimehaanikud ja -lukksepad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	3
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Vehicle maintenance technician, level 3
Soome keeles	mootoriajoneuvon huoltoteknikko
Vene keeles	техник по обслуживанию автомобилям
C.3 Lisad	
Lisa 1 Töösad ja tööülesanded	
Lisa 2 Arvuti kasutamise oskused	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	